

Efterord

Av Maria Björnell, pedagog

"En bok är som en trädgård som kan bäras i fickan."

Arabiskt ordspråk

I den här trädgården gömmer sig många spännande tankar bland exotiska växter och skånsk mylla. Både historien och karaktärerna berättar mer än det som står i klartext. Framför allt väcks min nyfikenhet på elevers funderingar över tvillingarnas ytterligheter och Pella, Bosse och skogvaktarens karaktärer. Bokens persongalleri kan skapa riktigt spännande diskussioner i en klass. Det triggas igång min upplevelse och ger mig som läsare en extra dimension till berättelsen.

När jag läser tillsammans med mina elever, arbetar jag ofta med läs- eller lyssnarlogg. Eleverna och jag har loggböcker där vi samlar våra tankar och intryck efter att vi har läst. Ofta utgår vi ifrån en gemensam frågeställning. Arbetsmodellen bygger på EPA (Enskilt, Par, Alla). Först reflekterar vi över frågeställningen självständigt. Våra tankar skriver vi ner i våra loggböcker under ca 5-10 minuter. Därefter berättar vi för en parkamrat eller en mindre grupp vad vi kommit fram till. Paret eller smågrupperna reflekterar och diskuterar de olika åsikterna. Självklart är inte målet att komma överens eller komma till konsensusbeslut utan att få möjlighet att lyfta åsikter i ett mindre sammanhang. Och visst är det möjligt att ändra sig under diskussionens gång. När eleverna har diskuterat en stund brukar vi avsluta med att lyfta våra tankar för hela klassen. Eftersom jag också skriver reflektionslogg brukar jag vara med i diskussionen och delge mina tankar. Syftet med att vara med i diskussionen är att vara en förebild som visar olika tankemodeller. Jag vill också förstärka elevernas känsla av att det inte finns något rätt eller fel och att vuxna och barn självklart ska kunna diskutera tillsammans.

Den döda hunden är en riktigt bra historia som passar både för högläsning och cirkelläsning. Fördelarna med att varva cirkelläsning med högläsning är flera. Tillsammans bygger vi upp stämningen, skapar nyfikenhet och för berättelsen framåt. Dessutom är högläsningen ett ypperligt tillfälle för att modellera och visa hur en aktiv läsare använder sig av läsförståelsestrategier. Genom att blanda högläsning med cirkelläsning får även lite svagare läsare möjlighet att njuta av berättelsen. Vid cirkelläsning skapar jag homogena läsgrupper. Det är för att alla ska känna sig delaktiga. Själv ingår jag alltid i den grupp där eleverna kämpar som hårdast med sin läsning, eftersom de behöver mitt stöd mest.

Nedan följer några exempel på sådant som du och dina elever kan arbeta med.

Förutspå

Titta på framsidan, titeln, och läs baksidetexten. Fundera tillsammans över vad ni tror kommer att ske i boken.

Klargör oklarheter och svåra ord

Börja varje läspass med att påminna om vikten av att stanna upp vid svåra ord och andra oklarheter. Visa hur du gör för att förstå och skriv upp i era läsloggar.

Göra inferenser

- läs mellan raderna och reflektera över huvudpersonernas personligheter

De första kapitlen passar bra för träning på att göra inferenser och att läsa mellan raderna. Ge eleverna ca 5-10 minuter att skriva ner några personlighetsdrag på en av huvudpersonerna. Poängtera vikten av att berätta varför de vet vad de vet och att de ska ge exempel från texten. Passa även på att skriva ner några exempel i din egen loggbok. När eleverna är klara utbyter de sina tankar med en parkompis. Därefter delger ni för varandra i klassen vad ni kommit fram till. Under klassrumsdiskussionen kan du ta tillfället i akt att modellera och visa hur du läser "bortom raderna". Berätta hur du kan förstå de olika karaktärsdragen hos tvillingarna genom att utgå från dig själv och dina erfarenheter.

Efter kapitel 6, då skogvaktaren har introducerats, kan ni göra om reflektionen och aningen träna på att läsa mellan raderna eller bortom. När ni har läst klart boken kommer det vara intressant att titta tillbaka på tidigare reflektioner och utvärdera tankarna om karaktärerna.

Vad är pinsamt?

Efter kapitel 9 kan det vara roligt att diskutera vad eleverna tycker är pinsamt och varför de tycker det. Låt eleverna skriva i sina loggböcker, berätta för en parkompis och sedan dela tankarna med klassen.

Källkritik - vad är sant och falsk?

Kapitel 22 väcker många tankar och frågor om Bosses och Pellas åsikter om hasch. Varför skiljer sig deras information åt? Vad kan ni i klassen om källkritik och hur kan man jobba för att skaffa så trovärdig information som möjligt i en fråga?

Sammanfatta texten och fundera över författarens budskap,

När boken är utläst är det bra att gå tillbaka och reflektera över texten i stort. Vad hände egentligen i boken? Gör först en kort sammanfattning om början, mitten och slutet tillsammans i klassen. Reflektera sedan över författarens budskap och hur ni skulle ha reagerat i Pellas och tvillingarnas situation i era loggböcker. Utvärdera era tidigare beskrivningar och reflektioner av personernas karaktärer. Hur väl stämde era ursprungliga reflektioner överens med hur de ser ut efter läsningen?